

KRIŽNI PUT 2020.

Predvodi Sveti Otac

FRANJO

Veliki Petak

Trg Svetog Petra, 10. travnja 2020.

KRIŽNI PUT 2020.

Predvodi Sveti Otac

FRANJO

Veliki Petak

Trg Svetog Petra, 10. travnja 2020.

LIBRERIA
EDITRICE
VATICANA

Prijevod s talijanskoga:
Vikica Vujica, Branko Jurić

Korektura:
Željko Tanjić

Lektura:
Kristina Kocijan

Na naslovnici:

Andrea da Firenze, Raspeće s Marijom, sv. Ivanom evanđelistom i jednim fratrom dominikancem (1370. – 1377.), tempera i zlato na drvu

© Governatorato S.C.V. – Direzione dei Musei Vaticani

© Copyright 2020. – Libreria Editrice Vaticana
00 120 Grad Vatikan
Tel. 0039 06 698 45780 – Fax. 0039 06 698 84716
E-mail: commerciale.lev@spc.va
ISBN 078-88-266-0405-3
www.vatican.va
www.libreriaeditricevaticana.va

Uvod

Ove godine meditacije za Križni put pripremila je zatvorska kapelanija „Due Palazzi“ (Dvije palače) iz Padove. Prihvaćajući poziv pape Franje, četrnaest osoba meditiralo je nad mukom Našega Gospodina Isusa Krista učinivši je aktualnom u njihovoj egzistenciji. Među njima pet je zatvorenika, jedna obitelj žrtva zločina ubojstva, kći jedne osobe osuđene na doživotni zatvor, zatvorska odgajateljica, sudac izvršenja, majka jednog zatvorenika, župna katehistica, fratar dragovoljac, pravosudni policajac i svećenik optužen i od pravde definitivno oslobođen nakon osam godina redovitog procesa.

Pratiti Krista na križnom putu, s hrapavim glasom naroda koji nastanjuje zatvore svijeta, prigoda je za sudjelovanje u čudesnom dvoboju između Života i Smrti, otkrivajući kako se niti dobra neminovno isprepliću s nitima zla. Kontemplirati kalvariju iza rešetaka znači vjerovati da se jedan cijeli život može odigrati u nekoliko trenutaka, kao što se dogodilo dobrom razbojniku. Dovoljno je te trenutke ispuniti istinom: kajanje za učinjenu pogrešku, uvjerenje da smrt nije zauvijek, sigurnost da je Krist nevin nepravedno ismijan. Sve je moguće onomu koji vjeruje jer i u tami zatvora odzvanja puni navještaj nade: *Ta Bogu ništa nije nemoguće* (Lk 1,37). Ako mu netko stisne ruku, čovjek koji je bio sposoban počinuti najstrašnji zločin može postati

protagonist najneočekivanijeg uskrsnuća. Uvjereni smo da se, i kad se govori o zlu i patnji, može ostaviti prostor otkupljenju, prepoznati dinamičnost dobra usred zla i dati mu prostora (usp. *Poruka Svetoga Oca za Svjetski dan društvenih komunikacija 2020.*).

I tako *Križni put* postaje *Put svjetla (Via Crucis – Via Lucis)*.

Tekstove su prikupili kapelan don Marco Pozza i volonterka Tatiana Mario. Napisani su u prvom licu, ali je odlučeno ne stavljati imena osoba: oni koji su sudjelovali u ovoj meditaciji željeli su biti glas svih onih koji diljem svijeta dijele iste uvjete. Večeras, u tišini zatvora, glas jednoga želi postati glasom svih.

Pomolimo se

*O Bože, Oče svemogući,
koji si u Isusu Kristu svome Sinu
na sebe uzeo rane i patnje čovječanstva,
danas imam hrabrosti moliti Te poput raskajanog
razbojnika:*

„Sjeti se mene!“

*Stojim ovdje, sam pred Tobom, u tami ovog zatvora,
siromašan, gol, gladan i prezren,
i tražim od tebe da izliješ na moje rane
ulje oprosta i utjehe
i vino bratstva koje učvršćuje srce.*

*Ozdravi me svojom milošću i nauči me nadati se u
beznađu.*

*Gospodine moj i Bože moj, ja vjerujem, pomози mojoj
nevjeri.*

*Nastavi, milosrdni Oče, vjerovati u mene,
daj mi uvijek novu priliku,
i zagri me u svojoj neizmjerljivoj ljubavi.*

*S tvojom pomoću i darom Duha Svetoga,
i ja ću biti sposoban prepoznati te
i služiti ti u svojoj braći.*

Amen.

MEDITACIJE I MOLITVE

Predložila zatvorska kapelanija *Due Palazzi* iz Padove.

Priredili:

- I. *zatvorenik osuđen na doživotni zatvor*
- II. *roditelji kojima su ubili kćer*
- III. *zatvorenik*
- IV. *majka jednoga zatvorenika*
- V. *zatvorenik*
- VI. *župna katehistica*
- VII. *zatvorenik*
- VIII. *kći čovjeka osuđenog na doživotni zatvor*
- IX. *zatvorenik*
- X. *zatvorska odgajateljica*
- XI. *optuženi svećenik, kasnije oslobođen*
- XII. *sudac izvršitelj*
- XIII. *fratar dragovoljac*
- XIV. *pravosudni policajac*

I. postaja

Isusa osuđuju na smrt

* (Meditacija zatvorenika osuđenog na doživotni zatvor)

Pilat im stoga ponovno progovori hoteći osloboditi Isusa. Ali oni vikahu: «Raspni, raspni ga!» On im treći put reče: «Ta što je on zla učinio? Ne nađoh na njemu smrtne krivice. Kaznit ću ga dakle i pustiti.» Ali oni navaljivahu iza glasa ištući da se razapne. I vika im bivala sve jača. Pilat presudi da im bude što ištu. Pusti onoga koji zbog pobune i ubojstva bijaše bačen u tamnicu, koga su iskali, a Isusa preda njima na volju. (Lk 23, 20-25)

Mnogo puta, u sudnicama i u novinama, odjekuje onaj krik: „Raspni ga, raspni!“ To je krik koji sam osjetio i na sebi: bio sam osuđen, zajedno sa svojim ocem, na kaznu doživotnog zatvora. Moje raspeće započelo je kada sam bio dijete: kad razmišljam, vidim se sklupčanog u autobusu koji me vozio do škole, marginaliziran zbog svoga mucanja, bez ikakvih odnosa. Započeo sam raditi još dok sam bio mali, bez mogućnosti školovanja – odbacivanje je prevladalo nad mojom naivnošću. Nasilje je zatim ukralo zrake djetinjstva onom djetetu rođenom u Kalabriji sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Sličim više Barabi nego Kristu. Ipak, najokrutnija kazna ostaje ona moje savjesti: noću otvorim oči i očajnički tražim svjetlo koje bi rasvijetlilo moju povijest.

Kada, zatvoren u ćeliji, ponovno čitam stranice muke Kristove, briznem u plač: nakon dvadeset i devet godina zatvora nisam još

izgubio sposobnost plakati, stidjeti se svoje prošlosti, zločina koji sam počinio. Osjećam se kao Baraba, Petar i Juda u jednoj osobi. Prošlost je nešto prema čemu osjećam gnušanje, iako sam svjestan da je to moja prošlost. Živio sam godinama podvrgnut restriktivnom režimu najstrožeg tipa zatvora za mafijaše u Italiji (*41-bis*), moj otac umro je skučen u istim uvjetima. Noću sam ga često čuo kako plače u ćeliji. Plakao je u skrovitosti, ali sam to primjećivao. Obojica smo bili u dubokoj tami. Stoga sam u tom ne-životu uvijek tražio nešto što bi bio život: čudno je reći, ali zatvor je postao moje spasenje. Ako sam za nekoga još Baraba, ne ljutim se: osjećam u srcu da me onaj nevini Čovjek, jednako osuđen kao i ja, došao tražiti u zatvoru da me odgoji za život.

Gospodine Isuse, unatoč snažnim kricima koji nas odvrćaju, zaboravljamo te među masom koja urla da moraš biti raspet; a možda smo među njom i mi, nesvjesni zla kojega možemo biti sposobni. Iz svojih ćelija želimo moliti tvoga Oca za one koji su, poput Tebe, osuđeni na smrt i za one koji se još uvijek ne žele podvrći tvome vrhovnom sudu.

Pomolimo se

O Bože, ljubitelju života, koji nam u pomirenju daruješ uvijek novu mogućnost kušanja tvoga neizmjernog milosrđa, molimo te, ulij u nas dar mudrosti da gledamo svakog muškarca i svaku ženu kao hram tvoga Duha te ih poštujemo u njihovu nepovrjedivom dostojanstvu. Po Kristu Gospodinu našem. Amen

II. postaja

Isus uzima na se križ

* (Meditacija roditelja kojima su ubili kćer)

Vojnici ga odvedu u unutaranjost dvora, to jest u pretorij, pa sazovu cijelu četvu i zaogrnu ga grimizom; spletu trnov vijenac i stave mu na glavu te ga stanu pozdravljati: «Zdravo, kralju židovski!» I udarahu ga trskom po glavi, pljuvahu po njemu i klanjahu mu se prigibajući koljena. A pošto ga izrugашe, svukoše mu grimiz i obukoše mu njegove haljine. (Mk 15, 16-20)

Tog groznog ljeta naš je roditeljski život umro zajedno sa životima naših obiju kćeri. Jedna je ubijena zajedno sa svojom najboljom prijateljicom slijepim nasiljem čovjeka bez milosti; drugoj je, čudom preživjeloj, zauvijek oduzet osmijeh. Naš život bio je život žrtvovanja, utemeljen na radu i obitelji. Naučili smo svoju djecu poštivanje drugoga i vrednoti služenja najsiromašnijima. Često se pitamo: „Zašto baš nama to zlo koje nas je pregazilo?“ Ne nalazimo mir. Ni pravda, u koju smo uvijek vjerovali, nije bila u stanju ublažiti najdublje rane: naša osuda na patnju ostat će sve do kraja.

Vrijeme nije ublažilo težinu križa koji su nam stavili na pleća: ne uspijevamo zaboraviti koga više nema. Starci smo, sve slabiji, žrtve smo najgore boli koji postoji – preživjeti smrt kćeri.

Teško je reći, no u trenutku kada se čini da očaj prevladava, Gospodin nam na različite načine dolazi u susret, dajući nam milost da se ljubimo kao supružnici, oslanjajući se, premda s mukom, jedno na drugo. On nas poziva da držimo otvorena vrata naše kuće

najslabijem, očajnom, prihvaćajući onoga tko kuca tražeći samo tanjur juhe. Načiniti od ljubavi našu dužnost za nas je oblik spasenja: ne želimo se predati zlu. Božja ljubav doista je sposobna obnoviti život jer je, prije nas, njegov sin Isus iskusio ljudsku bol kako bi mogao osjetiti pravednu sućut.

Gospodine Isuse, jako nas boli vidjeti te izudarana, ismijana i razodjevenoga, kao nevinu žrtvu neljudske okrutnosti. U ovoj noći boli obraćamo se molitvom tvome Ocu povjeravajući mu sve koji su podnijeli nasilje i nepravdu.

Pomolimo se

O Bože, naša pravdo i otkupljenje, koji si nam darovao svoga jedinoga Sina proslavivši ga na tronu Križa, ulij u naša srca svoju nadu kako bismo te prepoznali nazočna u mračnim trenucima svojega života. Utješi nas u svakoj nevolji i podupiri nas u kušnjama, u iščekivanju tvoga Kraljevstva. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

III. postaja

Isus pada prvi put pod križem

* (Meditacija zatvorenika)

A on je naše bolesti ponio, naše je boli na se uzeo, dok smo mi držali da ga Bog bije i ponižava. Za naše grijehе probodoše njega, za opačine naše njega satriješe. Na njega pade kazna – radi našeg mira, njegove nas rane iscijeliše. Poput ovaca svi smo lutali i svaki svojim putem je hodio. A Jahve je svalio na nj bezakonje nas sviju. (Iz 53, 4-6)

Bio je to prvi put kad sam pao, ali taj pad za mene je bio smrt: oduzeo sam život jednoj osobi. Bio je dovoljan jedan dan za prijelaz iz neporočnog života u izvršenje čina u kojem je uključeno kršenje svih zapovijedi. Osjećam se modernom verzijom razbojnika koji moli Krista: „Sjeti me se!“ Više nego raskajanog, zamišljam ga kao jednog koji je svjestan da je na pogrešnom putu. Iz svoga djetinjstva sjećam se hladnog i neprijateljskog okruženja u kojem sam odrastao: dovoljno je bilo u drugome iskopati slabost i pretvoriti je u neki oblik zabave. Tražio sam iskrene prijatelje, želio sam biti prihvaćen takav kakav jesam, ali nisam uspijevao. Patio sam zbog sreće drugih, osjećao sam klipove među kotačima, od mene su tražili samo žrtvu i pravila koja valja poštovati: osjećao sam se strancem za sve i po svaku sam cijenu tražio svoju naknadu.

Nisam primijetio da zlo polako raste u meni dok jedne večeri nije kucnuo moj mračni trenutak: u jednom trenu, kao lavina, navrla su mi sjećanja svih nepravdi koje sam doživio u životu. Bijes je ubio

ljubaznost, počinio sam zlo beskrajno veće od svih onih koje sam pretrpio. U zatvoru je zatim uvreda drugih postala prezir prema samom sebi – malo je nedostajalo da okončam sve to, bio sam na rubu. I svoju sam obitelj doveo do ponora: zbog mene su izgubili svoje prezime, čast, postali su samo obitelj ubojice. Ne tražim isprike ni popusta, okajat ću svoju kaznu do zadnjeg dana jer u zatvoru sam našao osobe koje su mi vratile izgubljeni povjerenje.

Ne misliti da na svijetu uopće postoji dobrota bio je moj prvi pad. Drugi, ubojstvo, bio je skoro pa posljedica: već sam iznutra bio mrtav.

Gospodine Isuse, i ti si završio na zemlji. Prvi put je možda najteži jer sve je novo: udarac je snažan i izgubljenost prevlada. Povjerimo tvome Ocu one koji se zatvaraju u vlastite razloge i ne uspijevaju prepoznati počinjene pogreške.

Pomolimo se

O Bože, koji si uzdigao čovjeka iz njegova pada, molimo te: dođi u pomoć našim slabostima i daruj nam oči za promatranje znakova tvoje ljubavi razasute u našoj svakodnevicu. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

IV. postaja

Isus susreće svoju svetu Majku

* (Meditacija majke jednog zatvorenika)

Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: «Ženo! Evo ti sina!» Zatim reče učeniku: «Evo ti majke!» I od toga časa uze je učenik k sebi. (Iv 19, 25-27)

Ni na trenutak nisam pala u napast napustiti svoga sina pred njegovom osudom. Na dan uhićenja cijeli se naš život promijenio: cijela obitelj zajedno je s njim ušla u zatvor. Osuda naroda ni danas ne jenjava, oštra kao oštrica noža: uprti prsti protiv svih nas otežavaju patnju koju već nosimo u srcu.

Rane rastu kako vrijeme prolazi, oduzimajući nam čak i zrak.

Osjećam blizinu Majke Božje: pomaže mi da ne dopustim očaju da me smlavi, da podnesem zloće. Njoj sam povjerala svoga sina: samo Mariji mogu povjeriti svoje strahove, budući da ih je i ona sama iskusila penjući se na kalvariju. U svome srcu znala je da njezin sin ne može izbjeći ljudskom zlu, ali nije ga napustila. Bila je tamo, dijeleći s njime bol, čineći mu društvo svojom prisutnošću. Zamišljam da je Isus podižući pogled susreo njen pogled pun ljubavi i da se nikada nije osjećao samim. Tako i ja želim učiniti.

Na sebe sam preuzela osude svoga sina, tražila sam oprost i za svoje odgovornosti. Preklinjem za sebe milosrđe koje samo majka može osjećati, kako bi se moj sin mogao vratiti u život nakon što odsluži

svoju kaznu. Neprestano molim za njega kako bi svakim danom mogao postati drukčiji čovjek, sposoban ponovno ljubiti sebe i druge.

Gospodine Isuse, susret s tvojom Majkom na putu križa možda je najdirljiviji i najbolniji. Između njenog pogleda i tvoga stavljamo poglede svih članova obitelji i prijatelja koji se osjećaju rastrganima i nemoćnima zbog usuda svojih najmilijih.

Pomolimo se

O Marijo, Majko Božja i majko Crkve, vjerna učenice svoga Sina, obraćamo se tebi kako bi povjerali tvome brižnom pogledu i čuvanju tvoga majčinskoga srca krik čovječanstva koje uzdiše i pati u iščekivanju dana u kojem će biti otrta svaka suza s naših lica. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

V. postaja

Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ

* (Meditacija zatvorenika)

Kad ga odvedoše, uhvatiše nekog Šimuna Cirenca koji je dolazio s polja i stave na nj križ da ga nosi za Isusom.
(Lk 23, 26)

U svom zanatu pomogao sam generacijama djece da hodaju uspravnih leđa. Potom sam se jednoga dana našao na zemlji. Bilo je kao da su mi slomili kralježnicu: moj posao postao je uporište za sramotnu osudu. Ušao sam u zatvor: zatvor je ušao u moju kuću. Od tada sam postao lutalica po gradu: izgubio sam ime, zovu me imenom kaznenoga djela za koje me tužiteljstvo optužuje, više nisam vlasnik svoga života. Kad razmišljam, u misli mi se vraća ono dijete s potrganim cipelama, vlažnim stopalima, korištenom odjećom: to dijete nekad sam bio ja. Zatim, jednoga dana uhićenje: tri muškarca u uniformi, kruti protokol, zatvor koji me živa proždire u svoj beton. Težak je križ koji su mi natovarili na pleća. S vremenom sam se naučio suživjeti, gledati u lice, zvati imenom: provodimo cijele noći praveći društvo jedni drugima. Šimuna Cirenaca u zatvoru svi poznaju: to je drugo ime za dragovoljce, onoga tko uzlazi na ovu kalvariju kako bi pomogao nositi križ; to su osobe koje slušajući savjest odbijaju zakon čopora. Uz to, Šimun Cirenac moj je cimer u ćeliji: upoznao sam ga prve noći koju sam prespavao u zatvoru. Bio je čovjek koji je živio godinama na jednoj klupi, bez osjećaja i primanja. Njegovo jedino bogatstvo bilo je tek jedno pakiranje kroasana. On, toliko zaljubljen u slatko, inzistirao je da ih ponese i

poklonim svojoj ženi kada mi je prvi put došla u posjet u zatvor: ona je briznula u plač zbog toga koliko neočekivanog, toliko i nježnog čina.

Starim u zatvoru: sanjam da ću jednog dana ponovno vjerovati u čovjeka.

Da postanem Cirenac radosti za nekoga.

Gospodine Isuse, od trenutka tvoga rođenja do susreta s nepoznatim koji ti je ponio križ, htio si imati potrebu naše pomoći. Također i mi, kao Cirenac, želimo se učiniti bližnjima našoj braći i našim sestrama i surađivati s milosrđem Oca da ublažimo jaram zla koje ih pritišće.

Pomolimo se

O Bože, branitelju siromašnih i utjeho nevoljnika, okrijepi nas svojom prisutnošću i pomози nam svaki dan nositi slatki jaram tvoje zapovijedi ljubavi. Po Kristu našem Gospodinu. Amen.

VI. postaja

Veronika pruža Isusu rubac

* (Meditacija jedne župne katehisticice)

Moje mi srce govori: «Traži lice njegovo!»

Da, lice tvoje, o Jahve, ja tražim.

Ne skrivaj lica svoga od mene.

Ne odbij u gnjevu slugu svoga!

Ti, pomoći moja, nemoj me odbaciti!

I ne ostavi me, Bože, spasitelju moj! (Ps 27, 8-9)

Kao katehistica brišem mnoge suze, puštajući ih da teku: one se ne mogu zaustaviti kad navru iz rastrganih srca. Često susrećem očajne ljude koji, u tami zatvora, traže ono *zašto* zbog zla koje im se čini beskrajno. Ove suze imaju okus poraza i samoće, grizodušja i nedostatka suosjećanja. Često zamišljam Isusa na mom mjestu u zatvoru. Kako bi obrisao te suze? Kako bi ublažio tjeskobu ovih ljudi koji ne nalaze izlaz iz onoga što su postali popuštajući zlu?

Naći odgovor naporna je vježba, često nerazumljiva za našu malu i ograničenu ljudsku logiku. Put koji mi predlaže Krist jest razmatrati ova lica unakažena patnjom, bez osjećaja straha. Od mene se traži da ostanem tamo, pored, poštujući njihovu šutnju, slušajući bol, pokušavajući gledati onkraj predrasuda. Točno kako Krist očima punim ljubavi gleda naše slabosti i naše ograničenosti. Svakome, također i zatvorenim osobama, svaki se dan pruža mogućnost da postanu nove osobe zahvaljujući onom pogledu koji ne sudi, već ulijeva život i nadu.

I na taj način suze koje padaju mogu postati sjeme ljepote koju je bilo teško samo i zamisliti.

Gospodine Isuse, Veronika je imala suosjećanja prema Tebi: susrela je patnika i otkrila lice Božje. U molitvi povjeravamo tvome Ocu muškarce i žene našega vremena koji nastavljaju brisati suze mnoge naše braće.

Pomolimo se

O Bože, istinsko svjetlo i izvore svjetla, koji u slabosti objavljuješ svemogućnost i ekstremnost ljubavi, utisni u naša srca svoje lice kako bismo te znali prepoznati u patnjama čovječanstva. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

VII. postaja

Isus pada drugi put pod križem

* (Meditacija zatvorenika)

A Isus je govorio: «Oče, oprosti im, ne znaju što čine!» I razdijeliše među se haljine njegove bacivši kocke. (Lk 23, 34)

Kada sam prolazio ispred zatvora, okretao sam glavu na drugu stranu: „Ja ionako neću nikada tamo završiti“, govorio sam u sebi. Kad bih ga ponekad gledao, udisao sam melankoliju i tamu: činilo mi se da prolazim pored groblja živih mrtvaca. Zatim sam jednoga dana, zajedno sa svojim bratom, završio iza rešetaka. Kao da to nije bilo dovoljno, unutra sam uvukao i svoga oca i svoju majku. Zatvor je, od strane zemlje koji je za mene bio, postao naša kuća: u jednoj smo ćeliji bili mi muškarci, u drugoj naša majka. Gledao bih ih i osjećao sram: ne osjećam više da se zovem čovjekom. Stare u zatvoru mojom krivicom.

Pao sam na zemlju dva puta. Prvi put kada me je zlo očaralo i ja sam pao: dilao sam drogu. U mojim očima to je vrijedilo više od rada moga oca koji si je lomio leđa deset sati na dan. Drugi put je to bilo kad sam se, nakon što sam uništio obitelj, počeo pitati: „Tko sam ja da bi Krist umro za mene?“ Isusov krik „Oče, oprosti im jer ne znaju što čine“ čitam u očima svoje majke: na sebe je uzela sramotu svih nas kako bi spasila obitelj. Ima lice moga oca koji je u skrovitosti očajavao u ćeliji. Tek danas uspijevam priznati: tih godina nisam znao što činim. Sada kada znam, s Božjom pomoći tražim da ponovno izgradim svoj život. Dugujem ga svojim roditeljima. Prije

puno godina stavili su na rasprodaju naše najdraže stvari jer nisu željeli da živim na ulici. Prije svega dugujem sebi: ideja da zlo nastavlja zapovijedati mojim životom nepodnošljiva je. To je postao je moj *križni put*.

Gospodine Isuse, na zemlji si po drugi put: opterećen mojom navezanošću na zlo, mojim strahom da neću uspjeti postati boljom osobom. S vjerom se obraćamo tvome Ocu i molimo ga za sve one koji još nisu znali kako pobjeći moći Sotone, svoj zavodljivosti njegovih djela i tisućama njegovih oblika zavodjenja.

Pomolimo se

O Bože, koji nas ne ostavljaš u tami i u sjeni smrti, podrži našu slabost, oslobodi nas okova zla i zaštiti nas štitom svoje snage, kako bi mogli vječno pjevati tvome milosrđu. Po Kristu našem Gospodinu. Amen.

VIII. postaja

Isus tješi jeruzalemske žene

* (Meditacija kćeri jednoga čovjeka osuđenog na doživotni zatvor)

Za njim je išlo silno mnoštvo svijeta, napose žena, koje su plakale i naricale za njim. Isus se okrenu prema njima pa im reče: «Kćeri Jeruzalemske, ne plačite nada mnom, nego nad sobom i nad djecom svojom. Jer evo idu dani kad će se govoriti: ‘Blago nerotkinjama, utrobama koje ne rodiše i sisama koje ne dojiše’. Tad će početi govoriti gorama: ‘Padnite na nas!’ i bregovima: ‘Pokrijte nas!’» (Lk 23, 27-30).

Koliko sam puta, kao kći pritvorene osobe, čula da mi postavljaju pitanje: „Naklonjeni ste tati, razmišljate li ikada o boli koju je Vaš otac nanio žrtvama?“ Svih ovih godina nikada nisam izbjegla odgovor: „Naravno, nemoguće je ne razmišljati o tome“, kažem. Tada i ja njima postavim pitanje: „Jeste li ikad pomislili da sam ja prva od svih žrtava ponašanja moga oca? Već dvadeset osam godina izdržavam kaznu odrastanja bez oca.“ Sve ove godine živjela sam od bijesa, nemira, melankolije: njegovu odsutnost sve je teže podnositi. Prešla sam Italiju s juga na sjever da bih mu bila blizu: poznajem gradove ne po njihovim spomenicima, već po zatvorima koje sam posjetila. Čini mi se da sam poput Tělemaha kada odlazi u potragu za svojim ocem Odisejem: moj je *Giro d’Italia* zatvora i osjećaja. Prije mnogo godina izgubila sam ljubav jer sam kći čovjeka zatvorenika, moja majka postala je žrtva depresije, obitelj je razrušena. Ostala sam

ja, uz svoju malu plaću, da podnosim težinu ove priče u ulomcima. Život me prisilio da postanem žena ne ostavljajući mi vremena da budem djevojčica. U našoj je kući sve *via crucis* (križni put): Tata je jedan od onih koji su osuđeni na doživotni zatvor. Na dan kad sam se udavala, sanjala sam da je pored mene: i tada je mislio na mene na stotine kilometara udaljenosti. „To je život!“ ponavljam si kako bih se ohrabrila. Istina, postoje roditelji koji iz ljubavi nauče čekati da njihova djeca sazriju. Meni se događa da, iz ljubavi, čekam tatin povratak.

Za ljude poput nas nada je obveza.

Gospodine Isuse, prijekor jeruzalemskih žena osjećamo kao upozorenje svakomu od nas. Poziva nas na obraćenje, prelazeći iz sentimentalističke religije u vjeru ukorijenjenu u tvojoj Riječi. Molimo za one koji su prisiljeni podnijeti težinu srama, patnju napuštenosti, prazninu prisutnosti. I za svakoga od nas, da se ne dopusti da grijesi očeva padnu na djecu.

Pomolimo se

O Bože, Oče svake dobrote, koji u životnim kušnjama ne napuštaš svoju djecu, daj nam milost da se možemo odmarati u tvojoj ljubavi i uvijek uživati utjehu tvoje prisutnosti. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

IX. postaja

Isus pada treći put pod križem

* (Meditacija zatvorenika)

Dobro je čovjeku da nosi jaram za svoje mladosti. Neka sjedi u samoći i šuti, jer mu On to nametnu; neka usne priljubi uz prašinu, možda još ima nade! Neka pruži obraz onome koji ga bije, neka se zasiti porugom. Jer Gospod ne odbacuje nikoga zauvijek: jer ako i rastuži, on se smiluje po svojoj velikoj ljubavi. (Tuž 3, 27-32).

Pad na zemlju nikad nije ugodan. Padati uvijek iznova, osim što nije lijepo, postaje i svojevrсна osuda, gotovo da se više nije u stanju ostati na nogama. Kao čovjek pao sam previše puta: isto toliko puta sam ustao. U zatvoru često ponovno razmišljam o tome koliko puta dijete padne na zemlju prije nego što nauči hodati. Uvjeravam se da su to generalne probe za onaj put kada će pasti jednom kada odraste. Kao dijete živio sam zatvor u kući: živio sam u tjeskobi kazne, izmjenjivao sam tugu odraslih s bezbrižnošću djece. Iz tih godina sjećam se sestre Gabrielle, jedine radosne slike: bila je jedina koja je uvidjela bolje unutar moga lošijega. Poput Petra, tražio sam i našao tisuću izgovora za svoje pogreške: čudna je stvar da je u meni uvijek ostao gorjeti jedan djelić dobra.

U zatvoru sam postao djed: propustio sam trudnoću svoje kćeri. Jednoga dana svojoj unuci neću pripovijedati zlo koje sam počinio, već samo dobro koje sam našao. Govorit ću o onome tko mi je, kad sam bio na zemlji, donio milosrđe Božje. U zatvoru je pravi očaj

osjetiti da ništa u tvom životu više nema smisla: to je vrhunac patnje, osjećaš se usamljenijim od svih osamljenika na svijetu. Istina je da sam se raspao na tisuću komada, ali je sjajna stvar što se ti ulomci još uvijek ponovno mogu sastaviti. Nije lako, no to je ipak jedina stvar koja ovdje unutra ima značenje.

Gospodine Isuse, po treći put padaš na zemlju i kad svi misle da je kraj, ponovno ustaješ. S povjerenjem se stavljamo u ruke tvoga Oca i povjeravamo mu one koji se osjećaju zarobljenima u ponorima vlastitih pogrešaka, tako da imaju snage ustati se i hrabrosti da si dopuste pomoći.

Pomolimo se

O Bože, snago onih koji se u te uzdaju, koji onima koji slijede tvoj nauk daješ da žive u miru, podrži naše uplašene korake, ponovno nas pridigni iz pada naših nevjernosti, izlij na naše rane ulje utjehe i vino nade. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

X. postaja

Isusa svlače

* (Meditacija zatvorske odgajateljice)

Vojnici pak, pošto razapeše Isusa, uzeše njegove haljine i razdijeliše ih na četiri dijela - svakom vojniku po dio. A uzeše i donju haljinu, koja bijaše nešivena, otkana u komadu odozgor dodolje. Rekoše zato među sobom: «Ne derimo je, nego bacimo za nju kocku pa komu dopane» - da se ispuni Pismo koje veli: Razdijeliše među se haljine moje, za odjeću moju baciše kocku. I vojnici učiniše tako. (Iv 19, 23-24).

Kao zatvorska odgajateljica vidim kako je čovjek prilikom ulaska u zatvor lišen svega: s njega je, zbog počinjenih krivica, svučeno sve dostojanstvo, svako poštivanje prema sebi i drugima. Svakoga dana primjećujem da je njegova autonomija iza rešetaka sve manja: potrebna sam mu i za pisanje pisma. Ta odstranjena stvorenja koja su mi povjerena: bespomoćni ljudi, ogorčeni u svojoj krhkosti, često lišeni onog neophodnog kako bi razumjeli počinjeno zlo. Međutim, ponekad nalikuju tek rođenim bebama koje se još mogu ostvariti. Uviđam da njihov život može ponovno krenuti u drugom smjeru ako okrenu leđa zlu.

Moje snage, međutim, iz dana u dan sve više opadaju. Biti lijevak za bijes, boli i podmukla zla na kraju istroši i najspremnijeg muškarca i ženu. Izabrala sam ovaj posao nakon što je u frontalnom sudaru jedan mladić na drogama usmrtio moju majku: na to zlo odlučila sam

odmah odgovoriti dobrom. No, iako volim ovaj posao, ponekad se mučim pronaći snagu da nastavim.

U ovoj osjetljivoj službi imamo potrebu ne osjećati se napuštenima, kako bismo mogli podržati mnoge stvari koje su nam povjerene i koje svakodnevno riskiraju brodolom.

Gospodine Isuse, zamišljajući te lišena odjeće osjećamo nelagodu i sram. Zapravo, još od prvog čovjeka, počeli smo bježati pred golom istinom. Skrivamo se iza maski ugladenosti i tkamo odjeću od laži, često od istrošenih zakrpa siromaha, korištenih u našoj nezasitnoj pohlepi za novcem i moći. Neka nam se tvoj Otac smiluje i strpljivo nam pomogne da budemo jednostavniji, transparentniji, istinitiji: sposobni definitivno napustiti oružje licemjerja.

Pomolimo se

O Bože, koji nas oslobađaš svojom istinom, svuci s nas staroga čovjeka koji se u nama opire i odjeni nas svojim svjetlom da u svijetu budemo odraz tvoje slave. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

XI. postaja

Isusa pribijaju na križ

* (Meditacija optuženog, a kasnije oslobođenog svećenika)

I kada dođoše na mjesto zvano Lubanja, ondje razapeše njega i te zločince, jednoga zdesna, drugoga slijeva. A Isus je govorio: «Oče, oprosti im, ne znaju što čine!». I razdijeliše među se haljine njegove bacivši kocke. Stajao je ondje narod i promatrao. A podrugivali se i glavari govoreći: «Druge je spasio, neka spasi sam sebe ako je on Krist Božji, Izabranik!». Izrugivali ga i vojnici, prilazili mu i nudili ga octom govoreći: «Ako si ti kralj židovski, spasi sam sebe!». A bijaše i natpis ponad njega: «Ovo je kralj židovski». Jedan ga je od obješenih zločinaca pogrđivao: «Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!». A drugi ovoga prekoraše: «Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi jer primamo što smo djelima zaslužili, a on - on ništa opako ne učini». Onda reče: «Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje». A on će mu: «Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raj!» (Lk 23, 33-43).

Krist prikovan na križu. Koliko sam puta kao svećenik meditirao nad ovom stranicom Evandelja. Kad su me, potom, jednog dana stavili na križ, osjetio sam svu težinu tog drveta – optužba je bila sastavljena od riječi tvrdih poput čavala, uspon je postao strm, patnja se urezala u kožu.

Najcrnji trenutak bio je vidjeti moje ime obješeno izvan sudnice: u tom sam trenutku shvatio da sam čovjek koji je prisiljen dokazati svoju nevinost, a da pritom nisam kriv. Visio sam na križu deset godina: bio je to moj križni put prepun dosjea, sumnji, optužbi, uvreda. Na suđenjima sam svaki put tražio obješeno raspelo. Gledao sam u njega dok je zakon istraživao moju povijest.

Sramota me na trenutak odvela na pomisao da bi bilo bolje da se to zaustavi. Ali tada sam odlučio ostati svećenik kakav sam oduvijek bio. Nikad nisam razmišljao o skraćivanju križa, čak ni onda kada mi je zakon to dopuštao. Odlučio sam se podvrgnuti redovitom sudskom procesu: dugovao sam to sebi, mladićima koje sam školovao tijekom godina u bogosloviji, njihovim obiteljima. Dok sam uzlazio uz svoju kalvariju, susretao sam ih cijelim putem: postali su mi Cirenci, podnosili su sa mnom težinu križa, obrisali su mi mnoge suze. Zajedno sa mnom mnogi od njih molili su za mladića koji me optužio: nećemo to nikada prestati činiti. Na dan kada sam bio potpuno oslobođen otkrio sam da sam sretniji nego prije deset godina: vlastitom rukom dotaknuo sam Božje djelovanje u svome životu. Viseći na križu, moje se svećeništvo prosvijetlilo.

Gospodine Isuse, tvoja ljubav kojom si nas ljubio do kraja odvela te na križ. Umireš, ali nikad se ne umaraš od toga da nam opraštaš i da nam daješ život. Tvome Ocu povjeravamo sve nedužne koji su tijekom povijesti pretrpjeli nepravednu osudu. Neka u njihovim srcima odjekuje jeka tvojih riječi: «Danas ćeš biti sa mnom u Raju.»

Pomolimo se

O Bože, izvore milosrđa i praštanja, koji se otkrivaš u patnjama čovječanstva, prosvijetli nas milošću koja proizlazi iz rana Raspetoga i daj nam da ustrajemo u vjeri tijekom mračne noći kušnje. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

XII. postaja

Isus umire na križu

* (Meditacija suca izvršitelja)

Bijaše već oko šeste ure kad nastala tama po svojoj zemlji - sve do ure devete, jer sunce pomrča, a hramska se zavjesa razdrije po sredini. I povikao Isus iza glasa: «Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!» To rekavši, izdahnu. (Lk 23, 44-46).

Kao sudac izvršitelj ne mogu nikoga, nijednoga čovjeka, prikovati za njegovu osudu: to bi značilo osuditi ga drugi put. Neophodno je da se čovjek iskupi za zlo koje je počinio: ako to ne učini, banaliziraju se njegovi zločini, opravdavaju radnje koje je učinio, koje se ne mogu tolerirati i zbog kojih su drugima nanesene fizičke i moralne patnje.

Istinska pravda, međutim, moguća je samo kroz milosrđe koje čovjeka ne pribija zauvijek na križ: ono se nudi kao vodič u pomaganju da ustane, uči ga prihvatiti ono dobro koje se, unatoč učinjenom zlu, nikada u potpunosti ne gasi u njegovu srcu. Samo ponovnim pronalaskom svoje ljudskosti osuđenik će ju moći prepoznati u drugome, u žrtvi kojoj je nanio bol. Ma kako god može biti mučan put njegova ponovnog rođenja i rizik od povratka na zlo, ne postoje drugi putevi za pokušaj obnove osobne i kolektivne povijesti.

Krutost presude stavlja na kušnju čovjekovu nadu: pomoći mu da razmisli i da se upita za razloge svojih postupaka, mogla bi postati prilika za gledanje sebe iz jedne druge perspektive. Da bi se to

postiglo, potrebno je naučiti prepoznati osobu skrivenu iza počinjene krivice. Čineći tako ponekad je moguće nazrijeti horizont koji može pobuditi nadu za osuđene ljude te ih, nakon odsluženja kazne, vratiti društvu, pozivajući druge da ih prihvate natrag nakon što su ih jednom možda odbacili.

Jer svi smo mi, kao i osuđenici, djeca istog čovječanstva.

Gospodine Isuse, umireš zbog korumpirane presude koju su izrekli nepravedni suci, prestravljeni rastućom snagom Istine. Tvome Ocu povjeravamo djelatnike u sudstvu, suce i odvjetnike kako bi ostali pravedni u vršenju svoje službe u korist države i njenih građana, posebno onih koji pate zbog stanja siromaštva.

Pomolimo se

O Bože, kralju pravde i mira, koji si u krik svoga Sina prihvatio onaj cjelokupnoga čovječanstva, nauči nas da ne poistovjećujemo osobu s počinjenim zlom i pomози nam da u svakom vidimo živi plamen tvoga Duha. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

XIII. postaja

Isusa skidaju s križa

* (Meditacija fratra dragovoljca)

I dođe čovjek imenom Josip, vijećnik, čovjek čestit i pravedan; on ne privoli njihovoj odluci i postupku. Bijaše iz Arimateje, grada judejskoga i iščekivaše kraljevstvo Božje. Taj dakle pristupi Pilatu i zaiska tijelo Isusovo. Zatim ga skinu, povi u platno i položi u grob isklesan u koji još ne bijaše nitko položen. (Lk 23, 50-53).

Zatvorenici su uvijek bili moji učitelji. Šezdeset godina ulazim u zatvore kao fratar dragovoljac i uvijek sam blagoslivljao dan kada sam prvi put upoznao taj skriveni svijet. U tim sam pogledima s jasnoćom shvatio kako sam mogao biti na njihovu mjestu da je moj život kojim slučajem krenuo u drugom smjeru. Mi kršćani često padnemo u laskanje da se osjećamo boljima od drugih, kao da nam je mogućnost da se brinemo za siromašne omogućila superiornost da se postavimo sucima drugih, osuđujući ih onoliko puta koliko želimo, bez ikakvoga priziva.

Krist je u svom životu izabrao i želio biti s potonjima: prošao je zaboravljenim periferijama svijeta posred lopova, gubavaca, prostitutki, varalica. Želio je dijeliti jad, samoću, uznemirenost. Oduvijek sam mislio da je to pravo značenje njegovih riječi: „U tamnici bijah i dođoste k meni“ (Mt 25,36).

Prelazeći iz jedne ćelije u drugu vidim smrt koja u njoj stanuje. Zatvor i dalje sahranjuje žive ljude: to su priče koje više nitko ne želi. Krist mi je svaki put ponavljao: „Nastavi, ne zaustavljaj se. Ponovno ih uzmi za ruku.” Ne mogu ne poslušati ga, pa i u najgoremu u ljudima uvijek je On, koliko god uprljano bilo sjećanje na njega. Moram samo postaviti branu svojoj zaluđenosti, zaustaviti se u tišini pred onim licima uništenima zlom i slušati ih s milosrđem. To je jedini način na koji znam prihvatiti čovjeka, sklanjajući svome pogledu pogrešku koju je napravio. Samo na taj način moći će se povjeriti i povratiti snagu za predanje Dobru, zamišljajući sebe drugačijim od onoga kako se sada vidi.

Gospodine Isuse, tvoje tijelo deformirano tolikim zlom sada je zamotano u plahtu i spušteno na golu zemlju: evo novog stvaranja. Tvome Ocu povjeravamo Crkvu, koja se rađa iz tvoga probodenoga boka, kako se nikada ne bi predala pred neuspjehom i prividom, nego nastavila izlaziti kako bi svima donijela radosni navještaj spasenja.

Pomolimo se

O Bože, početniče i dovršitelju svih stvari, koji si po Kristovu vazmenom otajstvu otkupio čitavo čovječanstvo, daj nam mudrost Križa da nas možeš prepustiti svojoj volji prihvaćajući ju s radosnim i zahvalnim duhom. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

XIV. postaja

Isusa polažu u grob

* (Meditacija pravosudnoga policajca)

Bijaše dan Priprave; subota je svitala. A pratile to žene koje su s Isusom došle iz Galileje: motrile grob i kako je položeno tijelo njegovo. Zatim se vrate i priprave miomirise i pomasti. U subotu mirovahu po propisu (Lk 23, 54-56).

U svom poslanju pravosudnoga policajca svakodnevno rukama dodirujem patnje onih koji žive u zatvoru. Nije lako suočiti se s onima koje je nadvladalo zlo pa su nanijeli ogromne rane drugim ljudima, zakompliciravši im živote. Pa ipak, u zatvoru ravnodušnost stvara dodatnu štetu u povijesti onih koji su promašili te plaćaju vlastiti danak pravdi. Kolega, koji je bio moj učitelj, često je ponavljao: „Zatvor te preoblikuje. Dobar čovjek može postati sadist. Zao bi mogao postati bolji.” Rezultat ovisi i o meni, a stisnuti zube ključno je za postizanje cilja našega rada: pružiti još jednu priliku onima koji su dali prednost zlu. Da bih ovo pokušao, ne mogu se ograničiti na otvaranje i zatvaranje ćelije, a da to ne učinim s mrvicom humanosti.

Poštujući svačije vrijeme, ljudski odnosi mogu polako procvjetati i unutar ovoga teškog svijeta. Ti odnosi prevode se u geste, pažnje i riječi sposobne napraviti razliku, čak i ako su izgovorene tihim glasom. Ne sramim se vršenja trajnog đakonata oblačenjem odore na

koju sam ponosan. Poznajem patnju i očaj: osjetio sam ih na sebi kao dijete. Moja je mala želja da budem osoba na koju se mogu osloniti oni koje susrećem među rešetkama. Sve činim da obranim nadu ljudi koji su se prepustili samima sebi, uplašeni pri pomisli da će, kad jednoga dana izađu van, riskirati da ih društvo ponovno odbaci.

U zatvoru ih podsjećam da s Bogom nijedan grijeh neće imati zadnju riječ.

Gospodine Isuse, još jedanput si predan u čovjekove ruke, ali ovaj put su te dočekale ruke ljubavi Josipa iz Arimateje i nekih pobožnih žena koje su došle iz Galileje, koje znaju da je tvoje tijelo dragocjeno. Ove ruke predstavljaju ruke svih onih koji se nikad ne umaraju da ti služe i koji čine vidljivom ljubav za koju je čovjek sposoban. Upravo nam ta ljubav daje nadu u mogućnost boljeg svijeta: dovoljno je da čovjek dopusti da ga dotakne milost koja dolazi od tebe. U molitvi, tvomu Ocu na poseban način povjeravamo sve službenike pravosudne policije i sve one koji u raznim službama surađuju u zatvorima.

Pomolimo se

O Bože, vječno svjetlo i dane bez zalaska, ispuni svojim dobrima one koji se posvećuju tvojoj slavi i služenju onima koji trpe u bezbrojnim mjestima patnje čovječanstva. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

SADRŽAJ

Uvod	3
I. postaja. Isusa osuđuju na smrt <i>zatvorenik osuđen na doživotni zatvor</i>	7
II. postaja. Isus uzima na se križ <i>roditelji kojima su ubili kćer</i>	9
III. postaja. Isus pada prvi put pod križem <i>zatvorenik</i>	11
IV. postaja. Isus susreće svoju svetu Majku <i>majka jednoga zatvorenika</i>	13
V. postaja. Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ <i>zatvorenik</i>	15
VI. postaja. Veronika pruža Isusu rubac <i>župna katehista</i>	17
VII. postaja. Isus pada drugi put pod križem <i>zatvorenik</i>	19
VIII. postaja. Isus tješi jeruzalemske žene <i>kći čovjeka osuđenog na doživotni zatvor</i>	21
IX. postaja. Isus pada treći put pod križem <i>zatvorenik</i>	23
X. postaja. Isusa svlače <i>zatvorska odgajateljica</i>	25
XI. postaja. Isusa pribijaju na križ <i>optuženi svećenik, kasnije oslobođen</i>	27

XII. postaja. Isus umire na križu <i>sudac izvršitelj</i>	30
XIII. postaja. Isusa skidaju s križa <i>fratar dragovoljac</i>	32
XIV. postaja. Isusa polažu u grob <i>pravosudni policajac</i>	34

Fratellanza
UMANA